

Szakértőket hallgat ki a bíróság a város és a gázgyár pörében.

(Saját tudósítónktól.) A szegedi törvényszéken szombaton délután folytatták a város és a légszuszgyár között a villany és légszuszgyárak fölemelése ügyében kezelt pör tárgyalását. Mint emlékeztetés, néhány héttel ezelőtt már volt tárgyalás ebben az ügyben a szegedi törvényszéken és akkor szenzációs fordulatot vett a pör, a mennyiben a kereseti kérelem előterjesztése után dr. Turóczy Mihály tiszti főügyész viszontkereseti kérelmet adott be a gázgyár ellen s ebben annak kimondását kérte, hogy a városnak joga legyen a gázgyár megváltása iránt azonnal intézkedni.

A szombati tárgyaláson dr. László Adolf táblabíró elnökölt. A város képviselőjében dr. Turóczy Mihály főügyész jelent meg, de ott volt a tárgyaláson dr. Somogyi Szilveszter polgármester is. A gázgyár képviselőjében dr. Pisztor Egon ügyvéden kívül megjelent Pongrácz Albert igazgató is.

A tárgyalás megnyitása után dr. Pisztor a gázgyár eljárását, majd a kereseti kérelmet ismertette. Eszerint a gázgyár többször megkísérelte peren kívül fölemeltetni az egységárakat, de a város makacs magatartásán minden kísérlet megüszült. Holott világos, hogy a gázgyár kérelme nemcsak méltányos, de jogos is. Három évig, míg bírták, a régi egységárakon szolgáltatták ki a gázt, de a viszonyok egyre inkább sulvosbodtak. A szén ára 1914-ben 3 korona 52, 15-ben 3 korona 60, 16-ban 3 korona 70 volt, de az idén már 7 korona 50, sőt ma már a nyolc koronát is eléri. Az áremelkedés mellett a drágább szén rosszabb minőségű is. A három kor. 50 fill.-es szén mázsájából 25 százalékkal több gázt lehetett előállítani, mint a maiból, amelyből kokszot is csak 55—60 kilogrammot kap a gázgyár a békebeli 75 kilogramm szemben. Sőt ebből az 55—60 kilogramm szénből is csak 25—30 kilogramm adható el, a többi használhatatlan. A villany-szén ára 1914-ben 2 korona 70 fillér volt. Ma 10—12 koronás szénre kell használni a villany előállításához. S hogy drágultak a többi anyagok? A gép- és hengerolai ára például, ami a villanygyártásnál nagyon fontos tényező, koronákról 640 koronára emelkedett. Ezzel szemben a gázgyár jövedelmei hogyan emelkedtek? Az egységárak a régiek, de a melléktermékek is alig jövedelmezőbbek, mint voltak. A koksz ára például 4 korona 50 fillérről csak 6 korona 50 fillérre emelkedett. A gáznak és villannyak ilyen áron való további kiszolgáltatása a gázgyár anyagi romlásához fog vezetni. Már pedig senki nem kötelezhető olyan szerződés betartására, amely nyilvánvalóan az ő anyagi romlását idézi elő. A gázgyár megszüntetné üzemét szívesen, ha mint katonai felügyelet alatt álló vállalat megtehetné ezt, vagy ha nem lenne a szerződésnek más pontja, amely szerint a város azonnal birtokba veheti a gázgyárat, ha az szerződéses kötelezettségét nem teljesíti. Ezzel különben meg is fenyegette a város a gázgyárat, 400—500 százalékos üzemköltség emelkedés mellett különben is csak alig kért valamit a gázgyár, a mikor a szerződéses árak 25—30 százalékos fölemelését kéri. És az árfölemelés viszmajor, hiszen a világítási szerződés értelmében — ha a technika tökéletesedése következtében olcsóbban is lehetne előállítani gázt és villanyt, mint lehetett hajdan — a gázgyár köteles egységárait leszállítani. Mindezek alapján kéri a keresetben foglalt kérelmek kimondását.

Dr. Turóczy Mihály tiszti főügyész válaszában először viszontkeresetét indokolja és csak azután terjeszti elő kifogásait. Viszontkeresetében a város tudvalevőleg megállapí-

tani kéri azt a jogát, hogy a gázgyárat már most birtokba vehesse, megválthassa és átvehesse. Felperes gázgyár árfölemelési kérelmével tulajdonképpen a szerződés megváltoztatását kéri. Ezzel szemben pedig jogos és föltétlenül méltányos a város megváltás iránti viszontkeresete. Ezután pontról-pont-ra cáfolja ellenfele állításait.

— Nem helytálló — mondja a főügyész — felperesnek az az állítása, hogy a szerződés csak normális időkben birt kötelező erővel. Nem szabad elfelejteni, hogy itt egy 40 éves, kizárólagossági jogot élvező társaságról van szó. Ilyen hosszú szerződésnél pedig minden gondos kereskedő számításba vesz minden eshetőséget, azt az eshetőséget is, hogy rendkívüli viszonyok jönnek és egy-két év nem lesz jövedelmező. Sőt számításba kellett volna a háborus állapotokra is. S éppen a rendkívüli viszonyokra való tekintettel fizetik a fogyasztók a világítási szerződés legmagasabb díjtételeit. Bizonyítani kívánja, hogy a gázgyár az első háborus évben 466.920 koronát keresett, a második háborus évben pedig ez az összeg 514.630 koronára emelkedett. Két évben az öt százalékos kamatjövödelmen felül — ha elfogadja is a gázgyárnak azt az állítását, hogy ott tényleg hat millió korona befektetésről van szó — ez a bevétel 383.683 korona tiszta jövedelmet jelent. És ezt az összeget nem

kell a társaságnak a részvényeseknek mind elfizetni. Ezt tőkének is kell tekinteni, amely az esetleges jövedelem nélküli évek elmaradt kamatjövödelmének fedezetére szolgál. Ha ilyen jövedelmezőségű évek után egy-két év veszteségesnek mutatkozik is, 40 éves szerződésnél még nem indokolt az árfölemelés iránti kérelem. Háborus állapotokat ezen felül nem lehet viszmajornak tekinteni. A gyárnak még 18 év áll rendelkezésére, behozni az esetleges elmaradt jövedelmeket. Hiszen senkinek sem lehet kétsége az iránt, hogy a gázgyár üzeme az abnormis viszonyok elmúltával csak jobban föllendül. *Szakértők kihallgatását indítványozza.* Egyébként hajlandó kimutatni, hogy a melléktermékek ára mennyire fölment, — nem két koronával, de 4 korona 50 fillérről 12, sőt 14 koronára. A gázgyár melléktermékeinek drágulásán megtérül az egész üzemköltség drágulása. Erre tehát nem hivatkozhatik a gázgyár.

Pisztor Egon válaszában kifejté, hogy ha emberfeletti előrelátással kötötték volna meg a szerződést, a világháború okozta rendkívüli viszonyokat előre látni lehetetlen lett volna. Tagadja azt is, hogy a két háborus év bevétele elérte volna a hét és fél, vagy pláne nyolc és fél százalékot. Amire a város hivatkozik, az a jövedelme a bruttóbevétel, amelyből még lemennek a központi igazgatás, az igazgatás és egyéb költségek. Ennek az összegnek csak az ötven százaléka, ha megmarad.

A bíróság a replikák meghallgatása után *elrendelte a szakértők kihallgatását.*

A tisztviselők drágasági segélyét megszavazta a Ház, — Polónyi javaslatát, Ugron válaszában napirendre tűzéséről elvetették. —

(Budapesti tudósítónk telefonjelentése.) A képviselőház szombaton délután 4 órakor Szász Károly elnöklésével ülést tartott. Az ülés megnyitása után az elnök jelenti, hogy Wekerle Sándor miniszterelnök bejelentést akar tenni a Háznak. Ezután feszült érdeklődés mellett Wekerle emelkedett szólásra és ezeket mondta:

— A vezérkar főnökétől a következő értesítést kaptam: A szövetségesek hősi harcai délnyugaton úgy, mint eddig is rendkívüli kedvezően folynak. Canin, a Monte Stol, a Matajur és az Olaszországban, mint a 11-ik Isonzó-csata győzelmi díjaként oly tultengően ünnepezt Monet Santo birtokunkban vannak. *A foglyok száma több, mint 60.000, a zsákmányolt ágyuk száma több, mint 500.* (Élénk helyeslés, éljenzés és taps.) Császáruk és királyunk őfelsége személyesen vezeti az offenzív hadseregek főparancsnokságát. (Hosszantartó zajos éljenzés és taps, minden oldalról kiáltják: Éljen a király!)

Ezután Szász Károly elnök javasolta, hogy a képviselőház a szokott alkotmányos formák között ebből az alkalomból fejezze ki királyunk, dicső hadseregünk legfőbb ura, az olaszországi hadműveletek főparancsnoka előtt törhetetlen hűségét, allattvalói hódolatát és hadseregünk győzelme fölötti határtalan örömet. (Lelkes éljenzés.) Javasolja továbbá, hogy üdvözlőljék a hadsereget, királyunk és nemzetünk lobogójának dicső vívóit. Juttassák kifejezésre, hogy a magyar nemzet ott van a hadsereggel és törhetetlenül áll mögötte a végső győzelemig, a kard-

dal kivivandó hatalmas békéig, amely Magyarország jövődjé nagyságára épül fel.

Az elnök javaslatát a Ház elfogadta, majd harmadszori olvasásban megszavazták a horvát pénzügyi egyezményről szóló javaslatot, ami után áttértek a tisztviselők drágasági segélyének folytatólagos tárgyalására.

Almássy László a segédjegyzők helyzetének javítását sürgette. Springer Ferenc szerint a tisztviselők végleges fizetésrendezését illetően meg kell várni a háború végét és a kialakulandó helyzethez képest kell rendezni fizetésüket. Antal Géza szerint a javaslat nem keltett olyan megnyugvást a tisztviselőkben, mint az előző javaslatok, mert Batthyány többet ígért nekik. Bartos János és Benedek János a felekezeti és állami tanítók egyenlő elbánását kéri. Lengyel Zoltán a vasutasok érdekében szólal fel. Amikor beszélni kezd, az egész baloldali zajos közbekiáltásokkal kíséri, majd a baloldali képviselők kivonulnak a tereméből.

Polónyi Géza a továbbszolgáló altisztek és mezőgazdasági munkások érdekében szólal fel. — Fényes László a 11-ik fizetés osztályba tartozó mindhárom kategória számára száz százalékos emelést akar.

Wekerle Sándor miniszterelnök részletesen válaszol az elhangzott felszólalásokra. Fényes módorítását *nem fogadja el.* Bejelenti, hogy az állami és felekezeti tanítók között nem lesz különbség. A tisztviselők mindenütt beszerzési szövetkezeteket alakíthatnak, amelyek a kormány támogatni fog. A fizetések végleges rendezésénél a gyermekekre